Ч. 323 (13.522). Львів, четвер 7. грудня 1933. Poczłowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Англійська преса про останні події на Україні.

НАГІНКА МОСКВИ НА УКРАЇНЦІВ.

Англійська преса подає досить обширні вістки про події на Україні на підставі звідомлень своїх кореспондентів.

„Таймс" з 27. м. м. пише: (під заголовком „Український сепаратизм"): „У звязку з підготованням до всесоюзного конгресу, центральний комітет комуністичної партії України відбув свої пленарні засідання в Харкові і в минулу пятницю вислав до Сталіна меморіял, у якому говориться про самостійницький і національний рух на Україні. Цей рух має свою підставу (каже меморіял) в польському і німецькому фашизмі", який намагався зорганізувати саботажників, контрреволюціонерів з останків прихильників Петлюри і зрадливих елементів, які заховалися в комуністичній партії, щоб їх повести проти центрального правительства. Вірним комуністам вдалося цей рух вбити.

„Постишев, який кілька місяців тому одержав широкі повновласти до поборювання українського самостійництва, проголосив заяву, що Скрипник, бувший комісар освіти, який поповнив самогубство в липні, був головою самостійницького заговору. Здемаскування Скрипника дало (Постишеву) змогу здусити заговір. Органи, які переводили чистку української комуністичної партії, викинули одну четвертину її членів."

Стільки каже кореспондент „Таймса". Для українців це не є жадною тайною, що чистка комуністичної партії України, це ніщо інше, як усування з неї останків українського елементу, який свого часу переводив, чи піддержував так звану „українізацію".

Кількамісячна адміністрація України Постишевом вказує ясно на цілі Сталіна. Він хоче знищити навіть слід самостійного життя України. Його метода — це поворот давнього царського „нет, не было і быть не может".

Кореспондент „Манчестер Гардіян-у" подає з Москви (дня 29. м. м.), що центральний комітет комуністичної партії України в своєму меморіялі до Сталіна жадає між іншим також і „чистки" Української Академії Наук і Української Господарської Академії, через усунення з неї всіх чужих і ворожих елементів. Дальше жадає опублікування в українській мові головних творів Маркса, Енгельса, Леніна і Сталіна. Жадається також більшовицького проводу на фронті літератури і штуки."

Здається, до цих „жадань" зайвим є додавати коментарі. Українська Академія Наук в дійсності давно перестала існувати як незалежний центр України.

(Укбюро, Льондон.)

Відновлення університетів на Сов. Україні.

Більшовицька влада Сов. України ще у 1920 р. зліквідувала університети, як „виразвики ідеалістичної схолястики", але минулорічною постановою уряду Союзу Сов. Республик ухвалено знову відкрити на Сов. Україні університети, як наукові заклади, що мають підготовляти висококваліфікованих спеціялістів і педагогів із загально-наукових дисциплін — природничо-математичних і соціяльно-економічних.

Внаслідок цієї постанови 1-го жовтня ц. р. повстали на Сов. Україні чотири університети, а саме київський, харківський, одеський та дніпропетровський.

Навчальний плян університетів, які поділяються на літературно-мовний, історичний, економічний та фільософічний факультет, розраховано на пятирічний курс навчання. В порівнанні з інститутами університети мають присвячувати більшу частину часу на теорію і лише четверта частина загальної кількости годин, зазначених навчальним пляном, відводиться практиці.

Чи треба додавати, що наука та її методи в університетах також підпорядковані директивам більшовицької влади? Університет має „формувати маркео-ленінський світогляд студента і допомагати також засвоювати всі інші дисципліни на засадах марксо-ленінської методольоґії", а свою наукову роботу має повязати з потребами соціялістичного будівництва. Але слід додати, що перед більшовиками на Україні було пять університетів і крім того Історично-Фільольоґічний Інститут у Ніжині та Історично-Фільольоґічний Факультет у Полтаві, які були в достатній мірі забезпечені нормальними умовинами для праці.

Як свідчить М. Шатунов, автор статті „Університети на початку своєї роботи" („Комуністична Освіта", ч. 8. 1933 р.), „перші роки університетам (особливо харківському й одеському) доведеться розгортати учбову й наукову роботу в старих непристосованих будинках з недостатньою кількістю авдиторій, лябораторій і кабінетів".

Отже, як бачимо, процес відбудови університетів значно трудніший, ніж їх зруйнування.

Ст. Сірополко.

Зміна більшовицької тактики.

„Таймс" з дня 30. м. м. подає уривки з тайних інструкцій, які видав екзекутивний комітет комуністичного інтернаціоналу (в Москві) до свого відділу в Зл. Державах. У цих інструкціях говориться, щоб комуністична партія Зл. Держав приготовилася до „негайної зміни всієї тактики". В короткому часі піде вона „в підземелля".

Те, що відноситься в першу чергу до комуністичного інтернаціоналу, чи краще сказатиб до його філій в Зл. Державах, примінюється також і до інших держав, Франції, Велико-Британії, Чехословаччині, з якою Совіти стараються заключити подібний договір як і з іншими державами. У всіх цих краях „партія мусить приспособитися до підпольної праці, бо як можна вносити, явна праця не буде в тих державах можливою". Тому екзекутивний комітет наказує, щоби „були створені в тих краях кадри професійних революціонерів". Вони займуться веденням праці. „Професійний революціонер — каже інструкція — це високо вишколений комуніст. Найкраще, коли імена цих професійних революціонерів не втягається до спису комуністичної партії. Вони повинні мати стале заняття, щоби відвернути увагу від їх дійсного завдання. Коли їм грозить арештування, мають втекти за кордон і відтіля вести працю. І т. д."

(Укбюро, Льондон.)

—o—

Величезна змова проти радянської влади.

Як повідомляють з Москви, ДПУ викрило величезну контрреволюційну організацію на Далекому Сході. Під замітом державної зради арештовано 9.000 осіб, між ними поверх 1.000 державних урядовців, командантів і вояків червоної армії. Ділом тієї організації є останній вибух муніційних складів у Благовіщенську. Організація ділала на Дал. Сході в районах Забайкальським і Надамурськім. В Хабаровську організація знищила корабельні доки, призначені на ремонт воєнних кораблів. До змовників прилучилися селяни, невдоволені колективами.

ДПУ виселило з Дал. Сходу всіх підозрілих людей. Підчас арештувань багато осіб утікло до Манджурії. Офіціяльний радянський комунікат каже, що організація сягала теж на Україну.

З НАГОДИ МІСЯЦЯ „ПРОСВІТИ".

Львів, 5-го грудня 1933.

Щороку пишемо доволі богато про „Просвіту" в місяці грудні, бо цей місяць здавен-давна присвячений „Просвіті". Щороку закликаємо громадянство влаштовувати 8-го грудня, в роковини народин „Просвіти", відповідні свята для популяризації ідей „Просвіти". І щороку заохочуємо наш загал до складання дару „Просвіті" в місяці грудні. Щороку пишемо на такі теми більше або менше переконуючо, щороку намагаємося змобілізувати жертвенність для „Просвіти", щороку стараємося порушати патріотичні почування громадянства та виграти на них мельодію похвали і признання для „Просвіти". Нашим завданням у тій праці є поставити „Просвіту" бодай у місяці грудні в осередку уваги всього нашого громадянства і в осередку загальної жертвенности.

Тому-то не треба дивуватись, що у статтях про „Просвіту" і в палких закликах від „Просвіти" подибуємо в тому часі багато такого, що ми вже чули і що читали. Одначе ця обставина зовсім не відбирає нам права все таки ще і ще писати про цю нашу велику та важну загальнонаціональну установу. А то тимбільше, що цим разом не бажаємо повторювати загально відомих висловів та закликів на допомогу „Просвіті". У цих рядках бажаємо присвятити увагу деяким фактичним даним з життя „Просвіти" і таким чином зацікавитися нею та жертвенністю для неї наше громадянство.

Силою розвитку історичних подій „Просвіта" стала наймогутнішою орґанізаційною і конструктивною установою в нашому національному житті. „Просвіта" має тепер *84 філії у краю**). Крім того має орґанізаційну мережу читалень по селах, містечках і містах, що унаглядняється цифрою *3.032***). З того бачимо, що „Просвіта" під орґанізаційним оглядом є наймогутнішою нашою установою.

Колиж зважимо, що в читальнях „Просвіти" наш нарід читає, учиться, ублагороднюється та з дня на день культурніє, то зрозуміємо, який великанський моральний і культурний капітал придбала для українського народу „Просвіта" при допомозі своєї орґанізаційної мережі. Щоби це ще краще зрозуміти, вистане навести деякі дати з життя цих орґанізаційних клітин.

Ось у 1932 р. відбулося по читальнях 430 концертів у честь Шевченка, 106 у честь І. Франка, 697 інших концертів, 5.348 аматорських вистав, 4.464 відчитів або викладів, 389 свят „Просвіти" і 106 свят книжки. Разом у тому році відбулося по самих читальнях „Просвіти" *11.530* всяких поважних імпрез. Отже в тих читальнях ішло духове життя. В них кипить праця, як у муравлищу. Колиж до того додамо, що при читальнях було в русі 1.708 бібліотек, у яких було 262.193 добрих книжок, що ходили з рук до рук між нашими селянами, то зрозуміємо, що це за велика і благословенна для нашого народу орґанізація ця „Просвіта". Одначе й тим не вичерпуємо всієї різнородности життя наших читалень. Вони все були і є осередками творчої праці й мобілізації найконструктивніших елементів села. При читальнях було 536 хорів, 124 орхестри, 165 діточих садків, 150 самоосвітніх гуртків, 63 курси для неграмотних і 1.332 аматорські гуртки.

*) За останніх півтора року розвязала влада 6 філій. Отже повинноб тепер бути усіх філій 90.

**) У 1932 р. було 2.984 читалень, у 1933 р. засновано 62 нових читалень. У тімже часі розвязано 15 читалень.

Ширіть наш часопис!

Чи ще мало доказів на те, чим є для нас просвітна організація в теперішніх її формах? Ми не хочемо тут входити в аналізу ріжнородної та відповідальної праці філій, з яких деякі виявляли незвичайну рухливість. Бо і наведеного досить, щоби зрозуміти, чому „Просвіта" повинна і мусить найтися бодай у місяці грудні в осередку уваги й жертвенности нашого громадянства.

Коло „Просвіти" твориться крім того і поважне національне майно. Самі читальні мають у своїх домах (їх є 801 і 33 в будові) майно *на суму 5,036.000 зол.* а крім того мали вони під кінець 1932 р. *півтора міліона золотих у готівці.* Поважне майно в домах та площах мають філії „Просвіти", особливо такі, як Тернопіль, Станиславів, Золочів, Стрий, Камінка Струмилова, Підгайці та інші. Це майно теж представляє вартість коло *міліона золотих.*

„Просвіта" виховувала і виховує наш загал добре, виховувала і виховує його в національно-конструктивному дусі, вела і веде його до вищого рівня культури і до якнайкращого розуміння як громадських моральних, так і матеріяльних цінностей.

Організаційна мережа „Просвіти" стала живі у житті нашого національного організму нервовою системою. Кожна читальня є таким чином не тільки організаційною клітиною „Просвіти", але й станицею національно-громадської вразливости у нервовій системі національного організму. Ніщо тепер не діється в селі поза читальнею. Там родяться ідеї, там наростає ініціятива до всього творчого, будуючого як в освітньому, так і в господарському та кооперативному і взагалі загально-громадському відношенні.

Самозрозуміло, що для утримання на відповідному рівні цілого того апарату треба добре наладнаної та вишколеної централі. І ця централя, тобто „Просвіта" у Львові, працює, працює невтомно. Вона контролює, вона інструує, вона вчить практичної праці, вона організує бібліотеки, вона виховує бібліотекарів, словом, вона держить сильно руку на пульсі життя того великого національно-освітнього, культурницького апарату.

І тому „Просвіта" потребує допомоги і то поважної допомоги від громадянства. І тому „Просвіті" належиться бодай один місяць у році, в якому весь наш національний організм жив би і дихав би для „Просвіти", для її потреб, для її розвитку, для її моральних і матеріяльних успіхів. Тим місяцем від давніх літ є у нас місяць грудень.

В. Мудрий.

Вигідна тактика.

Патріотичні фрази як „національна робота".

Громовиця мабуть уже пройшла: „Н. Час" разом зі своїми співробітниками виписав під нашою адресою, статті: Змістом вони характеристичні для табору, що гуртується біля цієї газети, типові для т. зв. „паліївщини", її ментальности й тактики.

Очевидно — куди лекше проголошувати комунали в роді „від Сяну по Кавказ", ніж шукати розвязки скомплікованих проблем, що коли не сьогодні, то завтра можуть заважити на долі нашого народу.

Справа Поморя, яка висунулась на чоло найактуальніших і найгрізніших питань світової політики, на нашу думку, більше нас цікавить, як це могло би здаватись. (Для прикладу згадаємо хочби гомінкий допис з Льондону, поміщений щойно в газеті „Lidove Noviny", де автор вяже знову Україну з Поморям, і статтю льорда Ротерміра в „Дейлі Мейль") І тому шляхом аналізи минулого й теперішнього старались ми з одної сторони витворити ясніший погляд на справу серед нашого громадянства, з другої сторони виказували, що польський крик про потребу нової „одсечи" Львова і Галичини (бо корчиться — мовляв — польський стан посідання) та про потребу кольонізації „східних кресів" безробітними із західної Польщі, як теж ціла польська короткозора політика на нашому сході в обличчі реальної небезпеки і воєнних алярмів на західніх кордонах, є політика самоубивча. Ми, не приняхши максими „чим гірше, тим ліпше", все виходили з того заложення, що комуналами робилиб ми ведмежу прислугу свому народові що віч-у-віч зустрічається з дійсністю і може найшовся напередодні важливих історичних випадків.

Остання „полеміка" вказує зайвий раз, що „Н. Час" і його сателіти вибрали ту легшу „громадську роботу": патріотичні фрази, обходження актуальних справ рідної нації, кормлення її загальниками, що вказувалиб на їхню „твердість" і на нашу „хиткість".

Не будемо займатися ближче думками новочасівського „трусту мозків". Бессервісерство, штучне монтування аргументів, вихиляси і чимало наівности (прим. класичні своєю наївністю запити у першому редакційному „шлягері") та позування („ я — як вихованок політичної французької школи!...") — ось що переплило бурхливим струмком через 4 числа „Н. Часу".

Залишаємо те все, виясняючи тільки ось-що:

1) Провокації з нашої сторони **не було.** Навпаки — **ми були спровоковані** і мусіли боронитись. **Не ми** вибирали час для обговорювання цієї справи, що була вже давніше темою українських національних органів преси. Час для цієї дискусії вибирали панове з „Н. Часу" і рівночасно, як непоправні демагоги, **обвинувачили нас перед нашим громадянством за „невігідну пору"**, бо саме коли між Варшавою і Берліном ідуть приязні розмови.

2) Щож до приписуваного нам новочасівськими публіцистичними чемпіонами доносицтва, то стверджуємо: Хто хоче його дошукатись, то скрізь його найде. Очевидно — інтерпретували ми писанину „Н. Часу" так, як її розуміли самі і як розумів пересічний читач. Показується, що її без коментарів читати не можна. Сенс фрази п. В., переданої нами з памяти (старих газет ніхто не тримає), **не відбігає фактично від сенсу оригіналу.** Одинокий хіба наш „промах" у тому, що найшли в ній іронію під нашою і д-ра Назарука адресою, а не під адресою берлінських українців, що — як запевняє автор — було його інтенцією і змінило суть нашого розуміння.

Тон і стиль останнього полемічного архитвору „Н. Часу" звільняє нас від виясковання дечого, що спрямоване було до нас під знаками запиту. З цього архитвору проглядає не лише молодість, якій можна багато простити, але й дещо інше, що примушує з **правдивим жахом** дивитись на будуче нашої нації, коли цього роду люди підготовляються до журналістичної служби і намагаються формувати, на жаль, уже сьогодні, політичні погляди нашого громадянства. Брутальних дискваліфікують навіть у найбільш варварських спортах. Тимбільше схрещення шабель, хочби у найзавзятішій журналістичній полеміці, вимагає сякої-такої стриманости й культури.

В. Север.

Міністр Бенеш приїде до Ужгороду?

Читаємо в закарпатських часописах:

В цих днях міністр закордонних справ ЧСР д-р Е. Бенеш приїде до Кошиць, де стрінеться з міністром закорд. справ Румунії Тітулеску. Після того має д-р Бенеш відвідати Ужгород, де відбуде нараду з членами чеської нар.-соціялістичної партії, м. ін. у справі кандидата на становище губернатора Закарпаття.

Страйки в Німеччині будуть заборонені.

БЕРЛІН, 5. 12. ПАТ. Орган німецького міністерства справедливости „Дойтше Юстіц" оголосив статтю з проєктом закона про заборону страйків і льокавтів на території німецької держави. Автор проєкту арґументує, що обмежити заборону до заведень публичного вжиткування булоб замало, бо і страйк і льокавт захитують авторитет держави й господарську організацію. Політичні страйки суперечні з характером народньої держави а економічні страйки і льокавти не мають правної підстави, бо в теперішній Німеччині справи тарифові й умовини праці вирішуються в останній інстанції державними органами.

Організація українських ремісників.

Краєвий зїзд делегатів філій Т-ва „Зоря" у Львові.

Як ми згадували про це коротко вже у вчорашньому числі, „Т-во Українських Ремісників, Промисловців і Торговців „Зоря" (по суті організація самих ремісників) мало в неділю 3. грудня свій великий день: перший краєвий зїзд відпоручників філій Т-ва.

Зїзд започаткувало в 8. год. ранку богослуження в Преображенській церкві „в намірення українського ремісника", відправлене Преосв. епископом І. Бучком. В 11. год. у гарній великій салі власної камяниці при вул. Вірменській 25 розпочалися наради. Заступлені були: такі краєві філії: Перемишль, Стрий, Яворів, Жовква, Сокаль, Бучач, Самбір, Перегінско, Рогатин, Судова Вишня, Мокротин, Жидачів, Бурштин і Надвірна, — разом 14, зі Львовом 15 філій. В нарадах брали участь лише самі делегати, 54 осіб.

Відкрив наради голова Т-ва, **дир. Ю. Сидорак,** який на вступі згадав про традицію батьків — кожне діло розпочинати від молитви та візвав присутніх вшанувати повстанням з місць память основника Т-ва інж. Василя Нагірного. Від часів оснування Т-ва в дні 22. травня 1884 року — краєвий зїзд відпоручників філій є другою великою датою в ділі організації українського ремісництва. За минулий час багато змінилося: з шиканованого українського робітника, наймита на чужій службі, став український ремісник свідомим громадянином-патріотом. Недалекий конгрес ремісників з нагоди 50-ліття „Зорі" дасть перегляд українських ремісничих сил.

До президії покликані: як заст. голови нарад, голова філії у Стрию п. **І. Івашко,** як секретар — голова філії Жидачів — п. **Василь Лукавецький.** До почесної президії голова покликав: голову філії у Жовкві **о. Бідолаха,** представників найбільш віддалених філій Сокаля п. **Степана Федуновича,** члена-основника п. **Карабіна** та відпоручника філії в Перемишлі п. **І Гонтаньського.**

РЕФЕРАТИ.

З черги виголосив реферат **інж. Евген Храпливий** на тему **„Господарське положення в світі та у нас і роля ремісництва".**

В популярнім рефераті переповів зміст в структурі господарства світу від передвоєнних часів досі, вказав на цілком змінені тепер господарські обставини та представив основні риси й причини сьогоднішньої господарської кризи. Піддавши критиці вибуялі форми капіталізму з одної сторони (американська індустріялізація, розріст дешевої продукції, посередництво та масова продукція збіжа і вказавши на невдалість подібного експерименту по другім боці (насильна індустріялізація та колективізація хліборобства в СРСР) — поставив тезу, що відродження ремесла, невеликих та сильних індивідуальних варстатів і закріплення індивідуальних хліборобських варстатів буде майбутньою підставою господарського ладу, до чого саме йде зворот у ряді країв. Вкінці вказав на значіння кооперативних обєднань, якких велику вагу мусять у свому розвитку доцінювати так ремісники, як теж і хлібороби та користуватися здобутками і методами кооперативної праці.

Після реферату інж. Храпливого виголосив **інж. М. Творидло** реферат на тему **„Положення нашого ремесла в минулому й теперішньому".**

Ремісничий стан, ця середня міщанська верства, творить на заході, головно у Франції, стару родову, негербову шляхту, яка має від давніх часів аж досі найбільший вплив не лише на господарське, але й на політичне життя.

Були і в нас колись міщани, які стояли на сторожі національної охорони міст, згуртовані в цехах чи в церковних братствах. Знані були у нас перемишлянські, золочівські та гологірські ткачі, яких вітрильні полотна йшли на захід до надморських держав. Знані жирівські майстри вовняних вироб'в (панчохи жирівські), богородчанські, надвірнянські, угнівські шевці, збаразькі і львівські масарі, сокальські шовкові пояси, залозецькі, бузецькі, кулинківські гарбарі, яричівські кожушники, кутські кілярі, тисьменецькі виробники сапянців, войнилівські і глинянські гончарі, [illegible] [illegible] мечосічники, зборів-

ські виробники деревних матеріялів. Самих ткачів нараховує перша австрійська статистика з 1791 року на 23 тисячі. Між ними були деякі справжні артисти, яких памятки тут і там ще досі до нас промовляють.

Всі ті ремісники були оборонцями національних і церковних прав. Але впали, під впливом фабричних тандитних виробів, а їх місце займав жидівський елемент нічим незвязаний з рідним ґрунтом. Міщанами стали ще в малих місточках рільники, що не завжди ставали на висоті тих завдань, які на них спадають.

Скільки є сьогодні наших ремісників, годі знати, бо нема доброї урядової статистики. Статистичний хаос тим більший, що заходять поважні розбіжности між виказками міністерства торгу і промислу, а даними ремісничих палат. Нема в цих статистиках також даних щодо національности чи віроісповідання ремісників. Не маємо ремісничої статистики навіть тут, у Львові. Тимчасом це життєва конечність, головно для організаційних цілей.

Через брак доброї організації трапляються у нас випадкові вискоки у виді гасел, творити власні цехи без належного прослідження потреб та спроможностей. Трапляються теж спроби видавати фахові часописи, які швидко падуть. Це все повинно доконуватись організованим шляхом. Великим занедбанням є також те, що ще досі під впливом шляхотсько-урядничого виховання ми живемо почуванням погорди для фізичної праці і ремесла, дарма що сьогоднішні обставини наказують щораз більше, щоби абсольвенти середніх а навіть високих технічних шкіл брались саме до таких підприємств. Сьогодні, на жаль, лише селянські хлопці йдуть до ремесла, очевидно мало підготовані. Це явище мусить у нас змінитись на краще, якщо ремісничий стан має станути на належній висоті.

ДИСКУСІЯ.

Над обома рефератами відкрито дискусію, в якій забирали слово:

Гром. **Івашків** (Стрий): Про потребу належної підтримки наших ремісників нашою інтелігенцією, про конечність попирання нашого ремесла кооперацією. Трапляється — мовляв — що кооперативи продають чужі фабричні вироби зі шкодою рідного ремісництва.

Гром. **Ґонтарський** (Перемишль): Про те, що треба творити фінансово-кредитові осередки для підтримування нашого ремесла, а заки це станеться — вже тепер кредитові установи в кожнім місті й містечку мусять звернути увагу на фінансування наших ремісничих варстатів. Плянову працю двигнення нашого ремесла можна оперти тільки на докладній статистиці, яку повинно зробити Гол. Т-во „Зоря“ у Львові. Занадто поширено гасло „свій до свого“ на селі: селяни масово купують у чужих ті предмети, які роблять наші ремісники (одяг, чоботи і т. д.).

Гром. **Губаль Осип** (Судова Вишня): Треба звернути увагу на те, щоби ті, що других організують, самі також правильно поступали (примір з добродієм, що ганив одні чужі тутки, а сам курив теж чужі, але іншої марки). Творити власні каси тепер трудно, але вихід з цього через забезпечення впливу ремісництва на працю Українбанків та райфайзенок. Великим лихом для солідности праці ремісників є т. зв. „маґістратське“ визволення, через яке переходять некваліфіковані люди і псують славу інших добрих ремісників.

Гром. **Прокопович** (Яворів): Передає привіт від яворівського Т-ва ремісників „Гаразд“. Серед ремісництва брак свідомости, брак своїх часописів. Жаліє, що були ремісничі часописи, а впали. Преса рідко займається ремісничими справами. У нас пхаються до переповнених фахів (шевці), а ніхто не береться за такі, що є дохідні; для приміру наводить, що в Яворові нема шкарба-українця, вони оголосили стипендію на вишкіл і ніхто не зголосився. Яворів хотів створити український цех, але влада відмовила дозволу. Без ремісничих кас не буде добре — сотиками складати гроші, але складати! Нарибок ремісництва треба брати інтелігентний, треба намовляти молодь, що покінчила деякі школи, щоби брався до ремесла, в разі потреби школити реміс. сили і за кордоном. Гасло „свій до свого“ переведемо практично тоді, коли наш товар буде найкращий. Статистики ремісників треба, у Яворові переводять.

Гром. **Галушка** (Львів): Недомагання ремісництва є теж і з того, що деякі майстри набирають багато хлопців, щоби було ким робити, по часі визволяють їх і цих челядників викидають на брук; це несовісність, а до того і гіперпродукція челядників в одних, вже переповнених фахах. Треба кермувати спрямовування молоді до поод. фахів, — а це властиве завдання ремісничих товариств.

Дир. **Творидло** (Львів): **Поза вияснюванням питань, заторкнених у дискусії, піднпс як гасло власний Центральний Ремісничий Банк, що гуртував би капітали поод. ремісничих кас та акредитував би ремесло. Жиди мають в Польщі аж 647 реміс. допомогових кас!**

В год. 2.30 перервано наради і продовжувано їх в год. 4-ій попол.

ПОПОЛУДНЕВІ НАРАДИ І КОМЕРС.

Реферат про організаційні справи виголосив голова львівської „Зорі“ **дир. Юрій Сидорак.**

В свойому рефераті підніс справи 1) зміни статуту для легшого творення філій Т-ва „Зоря“ в краю; 2) справу ремісничих кас і допомогових фондів при рем. товариствах; 3) справу ювилею „Зорі“ (50-ліття істнування в 1934 р.); 4) справу видавання власного часопису. В дискусії над цим рефератом говорили: гром. **Івашків** (Стрий), гром. **Стефанівський** (Львів), гром. **Губаль** (Судова Вишня), гром. **Микитка** (Стрий), гром. **Прокопович** (Яворів), гром. **Хомяк** (Львів), гром. **Беряк** (Львів), д-р **Храпливий Е.** (Львів), дир. **Творидло** (Львів), а вияснення давав дир. **Ю. Сидорак** (Львів).

У висліді цієї дискусії, яка порушила низку справ нашого ремісництва, рішено: 1) вибрати окрему комісію для зміни статуту; 2) доручити справу святкування ювилею „Зорі“ в 1934 р. Гол. Виділові; 3) випрацювати правильники та інструкції в справі ведення і закладання допомогових фондів; 4) випрацювати плян видавання власного ремісничого часопису.

На закінчення дякував голова львівської „Зорі“ дир. **Сидорак** референтам за реферати та делеґатам філій за труд, що прибули на конференцію. Гром. **Івашків**, голова найстаршої філії „Зорі“ в Стрию, подякував Гол. Виділові „Зорі“ у Львові та передовсім його голові дир. Ю. Сидоракові, що вмілою рукою веде наше ремісництво до кращої майбутности. Цю подяку в сторону львівської „Зорі“, її Виділу і голові приняли присутні грімкими оплесками.

На тім в год. 7-ій вечором покінчено цілоденні наради представників українського зорганізованого ремесла з цілого краю. Богатий зміст дискусії стане певно основою дальшої жвавої праці над двигненням і зорганізуванням нашого ремісництва, чого зі щирого серця треба побажати ініціяторам цих нарад.

По нарадах відбувся в салях „Зорі“ комерс, в якому взяло участь коло 130 осіб. Комерс вшанували своєю присутністю Преосв. епископ **Іван Бучко, Всч. парох Садовський, д-р Ст. Федак, о. Хомин, о. Козицький**, деякі прихильники і приятелі нашого ремісництва, представники філій „Зорі“ і інших реміс. товариств з провінції та члени львівської „Зорі“. В промовах, які виголосили **Всч. о. Садовський, дир. Творидло, гром. Зубар** і інші підкреслювано вагу ремісництва для нас та вагу цілоденних нарад, які були першими нарадами українського ремесла краєвого характеру.

За милою гутіркою протягнулися спільні розмови та комерс пізно в ніч.

Вислід еспанських виборів.

МАДРИД, 4. 12. ПАТ. Сьогодні попол. закомуніковано пресі неофіціяльний вислід доповнюючих виборів, що відбулися в неділю. Правиця здобула 23 манд., радикали 20, соціялісти 29, комуністи 1, інші партії разом 9. У висліді дворазових виборів правиця має 194 мандати, центр 171, крайня лівиця 94. Нема ще даних щодо 18 мандатів.

Про що говорили в Римі?

РИМ, 5. 12. ПАТ. Італійські і радянські кіродатні кола зберігають дальше в тайні зміст розмов, які відбулися між Мусолінім і Литвиновом. Вчорашня вечірня преса принесла довші коментарі й передовиці, що розвивають зміст офіціяльного комунікату.

Зближена до тут. міністерства закордонних справ „Джорнале д'Італія“ пише, що Італія прямувала все до того, щоби Радянщина займала в континенті народів належне їй становище та щоби доповнити пакт чотирьох радянською співпрацею. Римська зустріча, на думку цього часопису, причиниться до вияснення міжнародніх взаємин в користь миру.

„Розброєння або війна“.

МОСКВА, 5. 12. ПАТ. Радек, обговорюючи в статті п. з. „Розброєння або війна“ міжнародню ситуацію, виступає гостро проти переговорів, що мають на меті признати Німеччині право побільшити збро́єння, висловлюючи думку, що це викличе нові перегони зброєнь. Ситуацію після виходу Німеччини з Женеви Радек характеризує так:

„З хвилиною, як розброєна конференція знайшлася в сліпій вулиці, а Німеччина її покинула, щоби мати свободу ділання, завалився домик з карт Союзу Народів. Держави хотіли збудувати новий будинок на основі пакту чотирьох, але цього пакту не ратифікувала Франція. Він тратить основу з хвилиною виступлення Німеччини зі Союзу Народів“.

Жахливий вибух муніції.

З Москви повідомляють, що в Благовіщенську над рікою Вея експльодував маґазин артилерійських стрілен і ручних гранат, власність червоної армії на Далекому Сході. Сила вибуху була така велика, що гук чули аж на Сахаліні. Вибухи тревали пів години і наробили великого знищення. На місці вибуху повстала велика кітлина. Багато домів у Благовіщенську завалилося, причому згинуло чимало людей. Переведено численні ревізії й арештування цивільного населення. Перше слідство виказало, що вибух був ділом спеціялістів інжинірів.

По широкому світі.

— В салі ватиканського консистора в прияві папи, кардиналів, епископів і пралатів відчитано папський декрет про канонізацію блаж. Дон Боско та декрет, який стверджує мучеництво Ґонзалеса Санта Круц, Альфонса Родріґеца та Івана Кастильського.

— Предсідником трибуналу міжнародньої справедливости в Гаазі вибрано Сесіля Герста. Між заступниками членів палати находиться теж поляк Ростворовський.

— Італійський король приняв на послухальні радянського комісаря закордонних справ Літвінова.

— На австрійський митний уряд у Штайнгасі напало 20 гітлерівців з Баварії й обкидали його камінням.

— В Москві підписано радянсько-латвійську торговельну умову.

— Німецька преса довідується з Риму, що Літвінов, вертаючись до Москви, має вступити до Відня, Мінхену і Берліна. В часі римської візити не обговорювано німецько-радянських справ.

— На вищих угорських школах повторилися протижидівські демонстрації.

Знову війна в Китаю.

ЛЬОНДОН, 5. 12. ПАТ. Між Нанкіном і сепаратистичним урядом збунтованої провінції Фу Кієн, опанованої революційно-націоналістичною армією ген. Тсай-Кін-Кай розпочалися воєнні ділання. Війська нанкінського уряду збомбардували чотири міста провінції Фу Кієн. До Фу-Чов прибули американські й англійські воєнні кораблі для охорони інтересів своїх громадян.

Нове законодавство у справах хліборобського стану.

Низка інформацій про хліборобські справи в Німеччині.

II.

Виконання другого ударного завдання уряду в його хліборобській політиці — створення міцної хліборобської кляси — започатковане законом з дня 30. вересня 1933 р. — про створення наслідних господарств. Головні постанови цього закону такі:

Земельна власність, чи то поле чи ліс, величиною щонайменше самовистарчальної господарської одиниці („Акернарунг") і щонайвище 125 гектарів, творить наслідне господарство („Ербгоф"), коли ця земельна власність належить до особи, що здатна й гідна були хліборобом („бауер"). Власник або посідач іншої як наслідне господарство землі є господарем („ляндвірт"). Хліборобом може бути лише особа, що має німецьку державну приналежність і належить до німецького або расово рівнорядного племени та є моральна. Наслідне господарство переходить неподільно на наслідника („анербе"). Права інших спадкоємців обмежені до решти — поза наслідним господарством — майна хлібороба. Потомки, що не покликані на наслідників, мають одержати фахове образування й вивінування відповідно до спроможности даного господарства. Колиб вони однак без власної вини попали в нужду, прислуговує їм право на удержання в рідному господарстві. Право наслідства не може бути ані виключене ані обмежене розпорядком власника на випадок смерти (завіщанням). Наслідне господарство є засадничо виключене від продажі й обтяження довгами. Екзекуції приватно-правної грошової претенсії на наслідним господарстві закон взагалі не допускає. Публичноправні претенсії можуть бути екзеквовані, але лише на хліборобських продуктах і то частинно. За дозволом центрального уряду для справ хліборобського стану може позітова станова організація хліборобів перейняти довг на себе, вступаючи у права вірителя. Парцеляція більшої земельної посілости на наслідні господарства наступає тоді, коли власник посілости задовжений до 30 відс. вартости останнього врожаю. Наведений закон увійшов у життя з днем 1. жовтня ц. р. Рівночасно втратили обовязуючу силу дотичні постанови спадкового права (цив. кодекс з 1900 р.) та постанови аналогічного пруського закону з 15. V. ц. р., оголошеного, але не введеного в життя. З першим жовтня повстало в Німеччині поверх пів міліона наслідних огсподарств.

Можна без пересади сказати, що закон з 30. вересня творить епоху в історії німецького селянства. Як у половині минулого століття аграрні реформи фон Штайна й Гарденберга дали німецькому селянству міцну економічну основу й зробили його, так би мовити, господарсько власновільним, так закон з 30 вересня ліквідує цю власновільність селянства, бо історичний досвід виказав, що в умовинах ліберально-капіталістичного господарства селянство на цій власновільности лише втратило, не маючи змоги у вільній грі господарських інтересів успішно протиставитися добре зорганізованому й могутньому спекуляційному капіталові. Відси й прийшло щораз більше обезцінення хліборобських продуктів, щораз більше задовження селянства, а у вислїді масова втеча найбільше підприємчивого елементу із сіл до міст. Закон з 30. вересня змінює позицію селянства, організуючи його в спеціяльно хоронену державою суспільну клясу, — спеціяльно хоронену для цілей вищої національної рації.

На ближчу увагу заслугове й досім нове сформулування поняття права власности. Його опирає закон не на свобідному договорі чи тестаментовому наслідстві, але на „нерозривнім кровнім звязку хлібороба з землею". Право власности пересунене з особи власника-одиниці на ширшу й вищу особу — рід. Отже з точки погляду індивідуалістичного права, є ослабленням права власности. Але з другого боку — це й не соціялізація землі у ролі більшовицької колективізації. Це так сказати „золота середина" між приватною власністю й колективізацією. Інтенція закону йде по лінії національ соціялістичної програми: Селянство є хребетним стовпом нації і джерелом, що має їй постачати щораз свіжих і здорових фізично й морально людських сил. Земля є варстатом праці, на якому в природних умовинах, здалека від шкідливого впливу великоміського життя, мають виростати здорові покоління. Господарський зиск із землі — річ другорядна.

Дві цікаві проблеми спричинює цей закон: Проблему наладнання кредиту для хліборобства і проблему вивінування інших дітей господаря, поза єдиним наслідником. Виключення наслідних господарств зпід екзекуції робить хлібороба кредитово нездібним, а також дає йому гарантію, що й при найбільш нездарному способі господарювання — він удержиться на господарстві. Цю проблему мають вирішити нові розпорядки уряду відносно кредитування хліборобів окремими фінансовими установами, а над господарюванням наглядатимуть низові хліборобські організації. Щождо вивінування інших дітей, то воно буде переводитися переважно через парцеляцію більшої земельної посілости (головно на сході Німеччини).

В інтенції закону лежить також без сумніву додатньо вплинути на приріст населення, який останіми роками почав катастрофально падати. Матеріяльно забезпечене селянство повинно закинути погубну для нації „систему двоїх дітей". У ширшій перспективі означає згаданий закон повний відворот від епохи індустріялізації й урбанізації Німеччини та намагання зробити її самовистарчальною господарсько, здоровою фізично та експанзивною.

І. В.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ КАТОЛИКІВ.

ЧІТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО. ПАТ. „Осерваторе Романо" повідомляє з Мехіка про нові переслідування католиків. Поліція обмежила скількість шкіл, які вели черці та число богослужень, що їх відправляли католицькі священики. В католицьких колах оподіються розпорядку про виселення з краю всіх католицьких епископів. Поки-що виселили примусово еп. Мартінеза з Морелії.

—o—

ГОРІВКА ДАЄ ПРАЦЮ.

НЮ ЙОРК, ПАТ. У звязку з відкликанням прогібіції в Зл. Державах, яке визначено на 6 грудня, в горівчаному промислі працюють усією силою пари. Около 300.000 людей дістало працю а в найближчому часі число їх зросте. Новововідкриті дестилярні можуть продукувати річно вісімсот міліонів літрів горілки й алькоголю.

—o—

ВИЛИЛИ РІКИ.

РЕДЖО ДІ КАЛЯБРІЯ, ПАТ. З усієї Калябрії приходять вістки про вилив усіх рік і потоків, що заподіяв великі шкоди. Лютуюча хуртовина поперевертала телеграфічні та телефонічні стовпи в околицях Паоля, які поломили багато старих надморських півій. В Акрі наслідком розмулення землі завалився поверховий дім, причому було багато ранених.

—o—

АМЕРИКА ТАКИ ЗДОБУЛА РЕКОРД У СТРАТОСФЕРІ.

НЮ ЙОРК. ПАТ. Командор Сетл здобув новий рекорд лету в стратосферу, осягаючи 18.665 м. Цей рекорд признала міжнародня аеронавтична федерація в Парижі, хоч недавній більшовицький лет у стратосферу був вищий на 300 м. Більшовицького рекорду не признала федерація тому, що СРСР не признає федерації. Командор Сетл не вдоволяється цим тріюмфом і заповідає новий лет. Каже, що піднесеться до висоти 24.000 м., коли лише матиме відповідний бальон

—o—

ГРІЗНА ХУРТОВИНА НА МОРІ.

Хуртовина, що лютувала в каналі Ля Манш зірвала з якоря французький воєнний корабель „Сандетіє", що був у пристані біля Кале. Корабель кружляв усю ніч по каналі та загрожував іншим кораблям. Щойно около півночі англійський корабель притягнув його до Доверу.

У португальській пристані Фіґуер де Тоз хуртовина перевернула корабель „Контіненталь". Уся залога, 30 людей, впала в море. Вирятували всього пять моряків.

У Стамбулі підчас страшного буревію, що лютував на Чорному Морі, згинуло сто рибалок і моряків. Шкоди йдуть у міліони.

МОСКВА, ПАТ. На Чорному Морі й далі лютує страшна хуртовина. Біля турецького побережа затонуло 5 моторових човнів із залогою.

ЛЕТУНСЬКИЙ РЕКОРД.

НЮ ЙОРК, ПАТ. Летун Джемс Ведел перелетів із Ню Йорку до Міямі на Фльориді в рекордовому часі 5 годин і пів хвилини. Так пролетів він простір 2.400 км.

Надзвичайні Загальні Збори Кооперативи Український Театр у Львові.

Дня 4-го ц. м. Кооператива Український Театр у Львові скликала Надзвичайні Загальні Збори у Львові з метою призадуматися, чи не слід би своїх фондів льокувати в якусь нерухомість. Збори ці скликані наслідком того загального явища, яке відчувають нині навіть найсильніші установи наслідком постійної зниżки доляра. Фонди „Кооп. Український Театр" поміщені у долярах. Дехто лякається, що коли обезцінення доляра піде прогресивно далі, тоді фонди призначені на будову театру, можуть утратити свою вартість. Тому, що управа Кооперативи і Надзірна Рада не хотіли брати на себе відповідальности перед загалом членів, що членські паї залишились у банках і ждали на девалюацію, надзвичайні загальні збори повинні були рішити питання, що з фондами зробити.

Зборами проводив голова Над. Ради радн. Й. Дрималик, секретарював п. О. Бондарович. Реферат про льокату фондів мав о. д-р Й. Застирець. У дискусії забирали голос д-р М. Волошин, д-р Ю. Савчак, М. Рудницький, д-р Людкевич, Л. Лісевич і п. Олексин. Збори приняли одноголосну резолюцію, що уповажнюють управу у порозумінні з Надзірною Радою ужити фонди кооперативи на купно дому, або площі, коли знайдеться відповідний обєкт, де можна би помістити салю на театральні вистави, згідно з нашими потребами. Кошти купна і евентуальної будови салі не повинні би значно перевищувати фондів кооперативи. Всі присутні погодились на тому, що саме будова салі, а не великого театрального будинку, відповідає нашим нинішнім потребам. Такою салею можна би теж користуватись на всякі збори, відчити, товариські сходини танці то-що.

Перекидають війська на східні фортифікації

Міністр війни Даладіє поручив державному підсекретареві Ґі де Шамбр, зорганізувати головний транспорт війська, щоби ним обсадити фортифікації на східному кордоні Франції. Хочуть так випробувати справність льокомоції при масовому перекиданні війська із усієї Франції на фортифікаційну лінію. Підсекретар Ґі де Шамбр відбуває тепер інспекцію фортифікацій.

ного шкільництва, яке через кризу борикається з великими трудношами. Пера, листи, радирки, олівці — все це вироби найкращих фабрик і тому просто обовязком кожного українця є купувати з написом „Рідна Школа". Без найменшої втрати для себе допоможемо такій потрібній інституції.

— **Вияснення.** У звязку з нотаткою п. н. „Свій до свого в практиці", поміщеною в ч. 316 „Діла", надіслано нам таке вияснення: „Мій муж д-р Осип Маланюк, довголітній лікар у Станиславові, зробив сумний досвід з кличем „Свій до свого", тому я звертаюся до адвоката неукраїнця за правною порадою, маючи в моїх правно-фінансових справах до нього повне довіря. З поважанням — Ольга Маланюк, жена лікаря в Станиславові, 3-го Мая 17".

— **Новий перемиський біскуп.** Папа Пій XI. іменував кс. біскупа д-ра Фр. Барду, суфрагана перемиської дієцезії біскупом-ординарієм, а кс. д-ра Войтіха Томаку, каноніка капітули, перемиським біскупом-суфраганом.

— **З нових польських досягнень.** У минулу неділю посвятив архиєпископ Твардовський дім бурси ім. св. Стан. Костки при вул. Задвірянській ч. 16 у Львові. Дім 4-поверховий, з великою театральною салею, ріжними клюбовими салями і т. д. — На днях посвятили — як повідомляє польська преса — новий римо-кат. костел у Бонишині. Посвятив інфулат Чайковський зі Львова. — В неділю 26. XI. посвятили урочисто „Дом Людови" у Товстому (Тернопільщина). Дім великий, мурований, має простору театральну салю і приміщення для всіх польських установ села. Збудували той дім заходом старости Маліцького, куратора будови „Домів Людових", костелів і каплиць при повітовім кружку Т. Ш. Л. у Тернополі.

— **Нова Адвокатська Рада** у Львові, доповнена недавно новими членами, вибрала своїм деканом д-ра Зд. Станкевича, віцедеканами д-ра М. Догілевського, секретарем д-ра Івана Кміцикевича, скарбником д-ра Б. Гайстра. Між речниками вибраний д-р Щуровський з Винник.

— **Весела реклама.** У 268-ім числі „Нового Часу" з 2. ц. м. находимо статейку з гучномовним заголовком „Цінний причинок для української культури". Починається вона так: „Відомий чеський учений словіст, професор університету, що чимало пише в справах чеської літературної мови Г. Б., в останнім числі дуже поширеного поважного чеського місячника „Словяньски Пшеглед" ч. 8—9 ц. р. на ст. 262. умістив таку рецензію на наш науково-популярний місячник „Рідна Мова"... Щож це за відомий учений, якого імени не можна виявити або якому дві букви заступають славне прізвище? Чи читали ви колинебудь у світі таку фразу: „Славний поет Й. Г." про Ґетого, або „славний драматурґ В. Ш." про Шекспіра? Комізм згаданої статті ще в чомусь іншому. „Г. Б." — це, як усім відомо, латинська сиґнатура нашого відомого і заслуженого соціольоґа Олександра Бочковського, який не має ніякого відношення до фільольоґії і дав тільки звичайну інформаційну замітку. Переклад цієї замітки, поміщеної в „Новім Часі", дає право догадуватись, що замітку прислав сам редактор „Рідної Мови" проф. І. Огієнко тому, що крім чисто реклямових інформацій находимо там ще характеристичні форми, назагал не вживані у „Новім Часі" та в нашій пресі, напр. „термінології" зам. термінольоґії, „велике значення" зам. знаціння, „увага мовознавства в стосунку до мови української", „досліджується повстання чужих слів освоєних у мові українській", врешті вживана самим проф. Огієнком у „Рідній Мові" зовсім фальшива форма „рівеня" зам. рівня (січня, півня, не січеня півеня!)

— **Праця для безробітних.** Як повідомляє польська преса, державний фонд праці передбачує спеціяльну акцію допомоги для безробітних умових службовців. Буджет фонду праці на 1934 р. має кредит в сумі півтора міліонів, призначений на працю для 1.500 умових працівників протягом 6 місяців. Працівники мають обробити цілу низку суспільних, наукових, культурних і господарських справ. Розуміється, що безробітним українцям не буде туди доступу.

— **Заборонене свято.** З нагоди 5 літ праці філії „Сільського Господаря" в Луцьку дня 4. XII. мало відбутися „Свято Сільського Господаря", але повітове староство відмовило дозволу.

— **Коморник на вулиці.** Д-р Поспешиль з Ганиська-Загори приїхав до Рівного елеґантською бричкою, в яку була запряжена пара коней. Ледви він на хвилину спинився на вул. 3. Мая, підійшов до нього коморник в супроводі вірителя Ц., перевів у його кишенях ревізію й не знайшовши відповідної суми грошей, опечатав бричку з кіньми та віддав вірителеві. Ця сцена притягла велику юрбу прохожих.

— **З фонду праці** мають видати на роботи в 1934-35 рр. кредит у сумі 2 міліонів зол. на цілу Волинь. Волинський воєвідський уряд обмірковує порядок цих робіт.

— **З сокирою на секвестратора.** Селянин с. Янківці на Любомльщині, М. Крупчак, коли до його хати ввійшов секвестратор з Любомля Н. Врублевський й почав з ним грубо балакати, схопив сокиру. Врублевський дав 4 стріли з револьвера й ранив Крупчака в руку.

— **Жиди на Волині складають дар,** а саме: збирають гроші на військовий літак, що має коштувати біля 70 тисяч зол. Для переведення збірки склали спеціяльний комітет під назвою: Жиди Волині — Армії Польській. Кажуть, що їм це оплатиться.

— **Масова скаженина.** В Княгиничах пов. Рогатин захорувала на скаженину ціла родина, зложена з 6 осіб. Ще в літі покусав пес родину Дмитра Жигаля. Охоронному щепленню піддався тільки Жигаль, інші злегковажили собі цілу пригоду. Тепер у всіх членів родини виступили прояви скаженини. Справою зайнялася влада й наказала охоронні засоби, але мабуть, запізно.

— **Зловживання при війську.** Перед військовим судом у Львові розпочалася розправа проти капітана Маріяна Кокуляра та сержанта Каз. Потурицького. Кпт. Кокуляра обвинувачують, що він стягав від вояків недозволені оплати, що не мали нічого спільного з військовою службою. Сержантові Потурицькому закидують 42 випадки зловживань і 45 випадків биття вояків.

— **Львівська хроніка.** Віллю д-ра Ящуровського при вул. Бічна Пасічна за Личаківською рогачкою обікрали злодії, забравши біля вартости 2.000 зол. — Суд присяжних засудив замарстинівського авантурника Казимира Макара на 6 років вязниці за те, що в липні ц. р. убив ножем робітника Мих. Якобше. — Гурт сіоністичної молоді пробував влаштувати перед анґлійським консулятом демонстрацію, однак поліція її розігнала.

— **Порубала трупа.** Федір Винничук із Бркута п. Косів переконався, що його любка Василина Сенюк зраджує його з Яковом Волочієм. Винничук застрілив Волочія та скрив трупа в лісі. Опісля привів на місце Сенюківну та присилував її порубати трупа сокирою і вкинути в яр. Після того взявся душити дівчину. Дівчина прикинулася неживою і він її покинув. Коли Винничук відійшов, дівчина пішла на постерунок і повідомила про все поліцію. Винничука арештували.

— **Краєва хроніка.** На контрольора Каси Хорих Яна Мішку з Бродів напало на дорозі із Залозець до Підкаменя двох озброєних людей і відобравши йому течку зі сумою 800 зол., втікли до ліса. — Наслідком сильних морозів замерз Сян від джерел аж по Ярослав. — З Порохника пов. Ярослав утікла 15-літ. Шайндля Мандель, забравши свому батькові на дорогу 300 зол. — В Лазах пов. Ярослав три парібки вбили колами Стефана Шельвіґу з Висоцька. — Вибори до міських рад у Львові та Перемишлі відбудуться мабуть у квітні або травні 1934 р.

— **Жінка заколола чоловіка.** На поліцію в Бавіку пов. Кросно зголосилася 44-літня Анна Горило і положивши на столі окривавлений військовий баґнет, зізнала, що вбила ним свого чоловіка підчас сну. За причину подала пімсту, бо попереднього дня чоловік поколов її тим самим ножем.

— **„Вчився на Марсі та Венері".** У Торуні начальним лікарем Каси Хорих був якийсь Скарбек-Тельшевський, мібито граф. При виповнюванні квестіонаря, як місце уродження подав він Атлянтійський Океан, а студії відбував на „Марсі та Венері". Один із його документів посвідчив... комісар Каси Хорих у Нешаві. На основі тих документів урядував той Скарбек від 1. січня 1933 р. Тепер Скарбека викинули з Каси Хорих.

— **Ріжні вістки.** В околиці Падви в середущій Італії впала хмара саранчі і знищила озимі засіви. Міністерство рільництва бореться зі шкідниками при допомозі трійливих ґазів. — В південній Африці перетягла повітряна труба й знищила край на просторі 28 км. Згинуло багато людей, 150 штук худоби і 2.000 овець. — В стейті Оклягома 67-літній фармер Гальзел оженився з 11-літньою дівчиною. — Болгарський король Борис відчинив новий залізничний шлях Пльовдів-Панагіюріче сівши на льокомотиву, якою сам проводив. — У Будапешті помер редактор відомого часопису „Аз-Ест" Андор Міклош у 54 р. життя. — В цілій Франції настали великі морози, що в південних департаментах доходять до —15 ст.

— **Жінка врятувала літак і пасажирів.** Американський літак із 9 пасажирами та 2 пільотами, що летів до Дітройту, впав на замерзле озеро Ст. Клер, недалеко міста Уіндсом у стейті Онтеріо. Літак проломив лід і лише крила перешкодили, що не затонув на дні озера, глибокого в тому місці на 30 стіп. Пасажирів і пільотів урятувала Кетлін Смитова із Шикаґа. Вона скоро відчинила двері літака та помогла подорожним видістатися на крила. Поміч не приходила довго, бо човно, що його вислали на ратунок, мусіло щойно прорубувати собі канал. Як добилося до літака, його люди були вже по шию в воді.

— **Памятник цареві Миколі II.** дозволила поставити рада міста Харбіна. Це рішення прийшло під впливом великої скількости російських еміґрантів, монархістів, що осіли в Харбіні.

— **Айнштайн концертує.** Минулого місяця дав славний фізик Айнштайн у Ню Йорку концерт як скрипач. Грав він спільно з відомою жидівською піяністкою Гаріетою Коген на дохід бідних жидівських еміґрантів. Айнштайн, як не всім відомо, знаменитий скрипач. Тому, що його науковий виклад не міг би стягнути широкої публики, він волів виступити як віртуоз.

— **Заробіток совітських авторів.** Німецький журнал „Світ у Слові" подає інформацію, що пересічний совітський автор заробляє тепер від 20.000 до 60.000 карбованців річно. За аркуш друку журнали платять 500 карб. (у нас найвищий гонорар 50 зол.). Відомо, що совітські автори є чимсь у роді державних урядовців департаменту пропаґанди і живуть тільки виключно з пера.

— **Перед беатифікацією архикняжни.** Як повідомляють з Риму, розпочалися там заходи в справі приготування беатифікаційного процесу австрійської архикняжни Магдалини.

—o—

З самбірської вязниці.

Тепер перебуває в Самборі 45 політичних вязнів-українців. Деякі з них відбувають уже кару кількох літ вязниці. Інші находяться у слідстві переважно під закидом приналежности до О. У. Н., розкидання летючок, або продавання портретів бл. п. Василя Біласа і Дмитра Данилишина. За цю останню провину деяких засудили, напр. Папала Гриця, Папала Михайла з Тершова, Миґу Демйона з Бусовиськ та Тураша Мирослава з Борислава по 8 місяців вязниці. Інші сидять під закидом понищення державних емблем та портретів польських державних мужів. За цей злочин судця окружного суду в Самборі Купровський на виїздовій сесії у Дрогобичі засудив Дмитра Адамевича зі Сільця на кару трьох літ тяжкої вязниці. Одиноким доказом проти нього була відбитка його пальців на вікні в школі, де знищено портрети, а яку відфотографовано. Суд не дав віри обороні обвинуваченого, що він цього самого дня бавився зі своїми товаришами на подвірю школи, припадком поклав руку на вікно і в той спосіб там найшлася відбитка його пальців.

Усі політичні вязні дістають раз у тиждень в суботу допомогу в харчах (хліб, масло, цукор, вудженину) від п. радникової Ольги Ляшецької. Датки на ту ціль складає переважно громадянство Самбора та почасти деякі села. Одначе в останніх часах жертвенність на ту ціль дуже зменшилася, хоч кількість політичних вязнів майже потроїлася. Місячно треба понад пятьсот золотих, коли тимчасом само місто Самбір дає ледви 100 золотих і може що стільки дають села. Тому вказаним є, щоби жертвенність на ту ціль зросла якнайбільше, бо інакше з причини і так уже великих довгів доживлювання політичних вязнів припиниться. Особливо сільська інтеліґенція повинна виявити в цьому напрямі більшу жертвенність.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Дописувачеві в Самборі: На жаль, всі Ваші уваги мусіли ми повичеркати, бо підпалиб конфіскаті.

Вп. Авторам статтей „З гараздів на Гуцульщині" та з Лемківських гір": Піде в найближчих днях.

Вп. Дописувачам у Стефанівові: Стишо 8 ін. Чому так довго нічого не пишете?

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": „*Драйфус*".

Ця фільма немилосерно обскубала історичні факти і з гомінкого колись процесу, що розділив на довгі роки Францію на два табори, не добула ніодної сильної сцени. Тому, що про Драйфуса часто виждують, варт пригадати історичні факти. 15. жовтня 1894 р. арештували французького капітана артилерії, Драйфуса, урядовця у міністерстві військових справ, на підставі одного анонімного листа, висланого до німецької амбасади, що його перехопили французи. Почерк цього листа був подібний до почерку Драйфуса. Міністр війни на підставі якихось таємних документів поставив Драйфуса під військовий суд і його засудили 15. березня 1895 р. на досмертну вязницю на Чортовім Острові, біля берегів Ґвіани. Тимчасом рік пізніше урядовець військового міністерства полковник Пікар дістав брульйон листа з німецької амбасади, добутий франц. контррозвідчиком, з якого виходило, що шпигуном був франц. майор Естергазі. Лист, на підставі якого засудили Драйфуса, писав Естергазі. Франц. генеральний штаб не повірив доказам Пікара і вислав його до Тунісу. Тимчасом шеф франц. бюра „розвідки" Генрі предложив новий сфальшований лист, що буцім-то доказував вину Драйфуса. Віцепрезидент сенату Шерер-Кестнер, знаючи подробиці справи від Пікара, почав добиватись ревізії процесу разом з ріднею Драйфуса, що мала докази вини Естергазія. Після судової розправи проти Естергазія почалась кампанія у пресі проти оборонців Драйфуса, яких публична опінія називала „зрадниками". Полк. Пікар попав у вязницю. Драйфуса почав боронити гурток діячів і письменників: Жорж Клемансо, Івес Гійо, Ж. Райнах і Золя. 13 січня 1898 Золя прилюдним листом до президента республики „Обвинувачую" у денику „Аврора" дав привід до процесу проти себе. Його боронив брат Клемансо Альберт і славний Лябορі, а проте його засудили на рік вязниці. Драйфус, як невинний вернувся з Ґвіани щойно в лютім, але військовий суд у місті Рен 9. вересня 1899 признав таки його винним і засудив на 10 літ вязниці. 19. вересня уряд таки випустив його на волю. При кінці 1903 р. нові факти вийшли на світло денне, але аж 12. липня 1906 р. суд скасував первісний засуд і зовсім його реабілітував. Підчас світової війни Драйфус вступив до франц. армії як полковник і 1919 р. дістав відзнаку почесної леґії. Живе досі; має 74 роки.

Процес Драйфуса, якого документи та історію змалював Жозеф Райнах у 7 томах, має багато подробиць, зовсім невикористаних у фільмі. Ця німецька фільма має першорядних акторів, але страшенне збіженька. Реклама каже, що вона заборонена у Німеччині. Чи тому, що там співають Марсельєзу і кричать про перемогу французької справедливости? Випадок Драйфуса це одна із болючих ран судової справедливости у Франції.

———o———

З судової салі.

Присуд у Самборі на двох сільських хлопців за провину з арт. 153.

Дня 2. грудня ц. р. відбулася розправа в городськім суді у Самборі перед городським суддею Ґаном проти **Ілька Ділуха, Васильковича Володимира і Михайла Кісяка,** всіх молодих хлопців з Татар, за провину з арт. 153 к. к. Боронив мгр. Антін Луцький, субститут адв. д-ра Юліяна Рабія. По майже 5-годинній розправі (при тім треба зазначити, що ця розправа була тільки продовженням кількагодинної розправи з дня 24. XI. в цій самій справі) **засуджено двох перших на кару по одному рокові вязниці** за те, що буцім-то в ночі з 29. на 30. жовтня, виконуючи сільську варту біля школи, понищили в клясі державні емблеми та портрети польських державних мужів. Натомісць третього обвинуваченого для цілковитої недостачі доказу вини увільнено. Довжезне доказове поступовання зводилось виключно до переслухування свідків, які оглядали понищені вже портрети та емблеми, а деякі з них бачили двох перших обвинувачених, як виходили з сіней, де вони спали. Устійнено також в часі доказового поступовання, що ні входові двері ні двері до кляси не мали замків, так, що кожний міг у кожній порі дня зайти до кляси і наробити пакостей. Хлопці боронилися тим, що спали в сінях на соломі і що сталося в часі їх сну, не знають. Суддя мотивував свій вирок тим, що коли обвинувачені вартували і мали обовязок пильнувати державних емблем, то повинні вказати на безпосередніх справців цієї провини, а коли того не роблять, то з того видко, що вони самі цю провину поповнили. Проти цього вироку оборонець іменем обох перших обвинувачених зголосив апеляцію до Окружного Суду в Самборі. На марґінесі цього процесу слід поставити одно побажання до самбірських адвокатів-українців, а саме, щоби вони трохи зацікавилися долею всіх суджених молодих хлопців і самі бралися до їх оборони перед городським судом.

СПОРТ.

КОМУНІКАТ ЛЕЩАТАРСЬКОГО СУБРЕФЕРАТУ У. С. С.

Лещатарський Субреферат У. С. С. устійнив отсі речинці змагань за мистецтво У. С. С. на рік 1933-34: 1) 4. II. або 11. II. 1934 краєві змагання у плоскому бігу; 2) 11. II. або 18. II. 1934 міжклюбові змагання у скоках; 3) 18. II. або 25. II. 1934 міжклюбові дружинові змагання; 4) 11. III. 1934 зїздовий біг у Славську; 5) 18. III. або 25. III. 1934 довгодистансовий плоский біг. Змагання за 1), 3) і 4) відбудуться також у жіночих конкуренціях.

До 1. II. 1934. всі клюби обовязані перевести у себе внутрішньо-клюбові змагання.

Пригадуємо, що всі змагуни мусять бути зареєстровані в У. С. С. і піддатися лікарським оглядинам. Змагунів, які не будуть мати посвідки оглядин, не допустимо абсолютно до ніяких змагань.

Звертаємо увагу, що всі офіціяльні комунікати лещатарського субреферату будуть поміщувані у пресі без окремого повідомлювання клюбів.

АВСТРІЯ — АНҐЛІЯ.

ЛЬОНДОН. ПАТ. Футболеву репрезентацію Австрії поборола несподівано найліпша анґлійська дружина „Арсеналь" у відношенні 4:2. Одні ворота здобули анґлійці з карного.

Нові книжки й журнали.

В. Безнородний: УКРАЇНСЬКІ ДУМКИ. ч. VIII. Скрипкове сольо у супроводі фортепяну. Золочів-Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 6. XII. год. 7.30 веч. „Гроші то не все".
Четвер, 7. 12. год. 7.30 веч. „Гроші то не все".

Театр Ріжнородностей.

Середа, 6. XII. год. 7.30 веч. „Ватерльо".
Четвер, 7. XII. год. 7.30 веч. „Моя сестра та я".

Кіна.

АДРІЯ: „Мараду".
АПОЛЬО: „Драйфус".
АТЛЯНТИК: „Ревізор із Петербурга" з Властою Буріяном (на осн. Гоголя).
ВАНДА: „Цвітка Альжиру" та „Фліп і Флеп".
КАСІНО: „Бастер наварив пива".
КОПЕРНИК: „С. О. С." („Ледяна гора").
КОЛІСЕЙ: „Серце вічно молоде", ревія: „Веселий рейд".
МАРУСЕНЬКА: „С. О. С." („Ледяна гора").
МІРАЖ: „Жінка на роздоріжжу", та Ліліяна Гарвей.
МУЗА: „Куртизана" (Ґрета Ґарбо).
ПАЛЯС: „Пат і Патахон у жіночому пансіонаті".
ПАН: „Їх ексцеленція субект" і ревія.
ПАСАЖ: „Ізденць без трівоги" (Том Кім), додатки та Балалайкова трупа.
ХИМЕРА: „Кавалькада".
СТИЛЕВЕ: „Генерал Чень", ревія „Зимова салата".
УТІХА: „За його гріхи", ревія „Всміхнися!"

Закордонне радіо.

Середа, 6. грудня 1933.

Відень (517,2) 11.30 Спів, фортепян; **Братислава** (279.3) 16.00 Концерт, **Прага** (488,6) 20.05 Концерт; **Ковно** (1935) 19.30 Спів; **Ґайльсберг** (276,5) 20.05 „Ді Швайдер фон Шеван" оп. Брандта; **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 10.10 Спів; **Бреслав** (325) Пісеньки, **Беромінстер** (459,4) 19.50 „Отельо" оп. Верді; **Рим** (441,2) 20.45 „Рамунчо" з р. опера Доноді.

Четвер, 7. грудня 1933.

Відень (517,2) 17.20 Солісти, 19.00 Концерт; **Братислава** (279.3) 12.35 Концерт; **Париж** (1725) 21.00 „Юлій Цезар" песа Шекспіра; **Ковно** (1935) 18.20, 20.20 Спів; **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 21.15 Танкова музика; **Бреслав** (325) 12.00, 19.00 Концерт; **Будапешт** (550.5) 13.30 Концерт, 20.45 Два фортепяни, 22.30 Військ. музика; **Мілано** (331,5) 21.00 Опера; **Рим** (441,2) 20.45 Оп. музика.

Львівське радіо.

Середа, 6. грудня 1933.

7.00—7.55 Раншння авдиція; 12.05, 12.38 Сальонова орхестра; 12.25 35. біржа; 15.40 Пісні (Олена Зубович); 16.00 Інструментальна музика (грамофон); 16.10 Для дітей „Кінг Конг", „Св. Микола"; 16.40 Листи та програми; 16.55 Легка музика, пісоньки; 18.00 Музика та медицина; 19.05 Всячина, грамофон; 19.25 Літ. фейлетон; 19.40, 19.45 Спортові вістки; 20.00 Концерт (музика, спів); 21.00 Фабрикування газети; 21.15 Фортепян; 23.05 Танкова музика (з грамофону).

Четвер, 7. грудня 1933.

7.00—7.55 Раншння авдиція; 12.05 Ревії з грамофону; 12.35 Концерт; 15.25 Збіжева біржа; 15.30 Господарські вістки; 15.40 Концерт мандолінистів; 16.40 Жінка в міському самоврядуванні; 16.55 Хор Ерінна; 17.25 Скрипка; 17.50 Стенографія; 18.00 Відчит „Чоловік праці"; 18.20 Авд. „Евтифріон", Платонова трильоґія; 19.00 Відч.: „Срібна Пилава"; 19.15 Всячина; 19.25 Відчит; 19.40, 19.45 Спортові вістки; 20.00 Концерт (музика, спів); 21.00, 21.15 Техн. почт. скринька; 22.00 Жидівські пісні; 22.20 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грамофону.

———o———

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові у вівторок у приватних оборотах платили за долар 5.67—5.68 зол. Банк Польський платив вполудне 5.60.

У Варшаві такі курси: Льондон 29.32—29.31, Париж 34.85, Берлін 212.49, Цюріх 172.46, Амстердам 358.30, Нюйорк кабель 5.76, чеки 5.74.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. XII.: масло зол. 3.—, молоко 22 сот., сметана 90 сот., яйця 5.00—5.20 зол. за копу. Тенденція на масло, молоко і сметану удержана, на яйця зпишкова.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Т-во „Плай" улаштовує в днях від 23. XII. 1933. — 1. I. 1934. **Зимову Оселю** для дівчат в Старяві коло Хирова. Провід у руках проф. Марії Охримович. В програмі лещатарський курс для новиків і заавансованих. Оплата 15 зол. Зголошення враз із I. ратою 5 зол. слати на адресу: Улита Сітницька, Львів, Пелчинська 10 до дня 18. XII. 1933. Спис виряду дістануть зголошені окремо. 710

Присилайте передплату!

Чергові Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта" ім. Шевченка у Львові відбудуться 16-го грудня ц. р. в салі Т-ва „Українська Бесіда" при вул. Рутовського (Народній Дім) з таким порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Принняття протоколу з останніх загальних Зборів Філії. 3. Звідомлення уступаючого Виділу. 4. Звідомлення Контрольної Комісії. 5. Вибір нового Виділу, трьох заступників і членів Контрольної Комісії. 6. Вибір відпоручників Філії на Збори Матірнього Товариства. 7. Означення висоти філіяльного додатку. 8. Евентуалія. — Початок Зборів точно в год. 5-ій веч. На випадок недостачі комплету Збори відбудуться годину пізніше без огляду на число приявних. Пригадуємо, що право участи у Зборах Філії мають фізичні і правні особи, що живуть у районі Філії і виплатили членські вкладки до Товариства „Просвіта" по кінець 1933 р. Правні особи не читальні делегують на Збори по одному відпоручникові, а читальні на кожних 50 своїх членів одного відпоручника. Відпоручники правних осіб мусять виказатися повновластями своїх установ, на основі яких дістануть відповідні карти вступу на салю Зборів. По карти вступу зголошуватися в канцелярії Т-ва „Просвіта" в ранніх годинах від 8—14. і пополудні від 15—20-ої години. — **Виділ Філії Т-ва „Просвіта" ім. Шевченка у Львові.**

ПОДЯКА.

Сповняючи обовязок вдячности складаємо Вп. П. д-рові Александрові Козакевичеві широ-сердечну подяку за уміле вилікування нашого батька Карла Шипайла з важкої недуги. Також дякуємо Вп. П. д-рові за лікарську опіку над цілою нашою найближчою ріднею. Коломия, дня 20. XI. 1933. — Елеонора Шипайло-Гонтова, Неоніля Шипайло-Геник-Березовська, д-р Ярослав Шипайло і Олександер Шипайло. 711

За редакцію відповідає Олександер Костик   Видає Видавнича Спілка „Діло".   З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.